

De testamentis

Est quoddam beneficium ne quis vocetur in diebus feriatis, modo quibusdam per renunciarum, quibusdam vero non. Nam si feriatum sunt dies messium vel vindemiarum, voluntate legatorum per eis renunciarum. Si autem sunt feriatum dies in honorem dei vel dies pascales, natalis, circuncisionis, et dies dominici et ceteri, non per eis renunciarum, quia ex pacto promissorum bonum reuerentia domini remitti non potest.

Capitulum primum secundae partis

Quanti ad secundam partem tractatus huiusmodi officij notariarum, quod sicut circa testamenta et ultimas voluntates secundum ordinem premissum examinanda veniunt eius capitula. Capitulum primum de descriptione testamenti. Testamentum est iusta sententia alicuius de his quae post mortem suam fieri vult cum institutione heredis, vel collatione ex l. i. ff. de testa. Vel sic. Testamentum est quoddam solenne sine voluntas cum institutione heredis, quod si ne institutione heredis non valz testamentum. In quo testamentum nemo potest sibi legem imponere a qua recedere non licet, cum mutabilis sit voluntas usque ad extremum vite. Testamentum autem nisi testatore mortuo vires non habet. Et de testamentum quod si mens testatoris vel vires recipiens post testatoris mortuum. Testamentorum aliud in scriptis, aliud sine scriptis, et tale dicitur testamentum nuncupatum, sic sunt testamenta quae sunt circa tabellionem et testibus, et instituit heres et alia iterum unum sine scriptura. Si nihilominus septem testes necessarii sunt, sicut heredis notatio, vel institutio, et sic. Testamentum autem quod sit in scriptis debet fieri cum solennitatibus a iure plenis, vel sunt iste solennitates quod testator testamentum propria manu scribat si est litteratus, si si litteratus non est et scribere nescit, alio de mandato eius scribat et offerat et ostendat illi testator coram septem testibus litteratis, dicens istud suum testamentum esse quod sic offert, non tamen refert an illi testes sciant quod seu quod punitur in testamentum vel non. Et si in eo scripta notia heredis. Et per dicitur testator vel ille qui litteratus est scribit in propria se parte testium in bono modo testamentum etiam quod quod testibus se subscribat, et uno et eodem die sigillum apponat. Si si testes litterati fuerint tunc unus quod quod iporum propria manu se uno eodemque die et ipse subscribat, alio sine illis solennitatibus de iure civili testamentum non valz. Si etiam testamentum aliqui sine scriptis, videlicet quando non potest haberi tabellio, tunc

testator aduocet, vii. testes in ciuitate, et vii. in villa, et si in villa plures inuenire non potest et exponat coram eis voluntatem suam dispositorum suam et heredes, dum notationem et rogat illos esse testes. Ad hoc quoque aut testatore tunc aliquis bonis iuris in testamento accedat ad iudicem loci notationem sibi habentem iudex vocans heredes legatarios siue fideicommissarios et siue veniat siue non commutat aliqui tabellioni testes ipsos ad notationem testamenti et ad perpetuam rei memoriam recipere, et ipsi testes iurati deponant unusquisque sigillatim, et interrogetur quisque eorum de nomine et etate testatoris et de verbis eius quod usus fuerat in suo testamento, et specialiter ad heredium institutionem de anno die loco et re, sicut. His examianis legant dicta testium coram iudice presentibus alijs testibus, et tabellio de mandato iudicis publicis dicta testium et tamen se sub scribat. Volens ergo ordinatio sua facere se, creta si litteratus est per se scribat testamentum. Si autem palium scribat vel scribi faciat in membrana bona et solida, in cuius parte superiori relinquat spatium trium vel quatuor digitorum, a dextro vel latere et sinistro raturum, in spacio vero inferiori super sit spatium vacuum quantum palma digiti extensis, et in medio illorum spaciolorum scribat tenor et series testamenti. Quo facto plicabitur carta ita quod spatium superius coniungatur cum inferiori, et signent ibi tres cordule. Implicat vero dexteri spaci due et sinistri due sic quod quis cedula duo habeat foramina interiorum litterarum siue scripturam ledentia quod cordul singula spacia singulis puncta ligent, ita quod interiorum litterarum videri vel legi non possit. Ad hoc vero illo magno spacio inferiori vacuo raturum relinquat quod ibi possint patere et apte testium et testatoris subscriptiones scribi, quibus vel eodem die vel pluribus diebus annis. Sic scriptis vel factis et ordinatis postea quando placet testatori vocabitur, vii. testes viros virosque et litteratos et scribere scientes et nullum iuris impedimentum habentes, et coram eis testator ipsas scripturas clausas et inuolutas dictis cordul ligatas vel dictum est in manibus tenens offerre debet, dicens illud esse suum testamentum sua vel alterius manu scriptum, et eos rogare in testes, et rogando mandare ut ipsi testamentum subscribant et signent. Ipse vero testator etiam se debet sua manu subscribere. Ergo ibidem presentibus in uno preterea antequam ipse testator vel aliquis ex eis

De testamentis

lib⁹ inde discedat debet vnusq⁹q⁹ eo in te-
stū anulū v⁹ sigillū characteratū ad vnā ex
cordat apponere, siue suū siue alteri⁹ testis si
ppriū nō h⁹z. p⁹ B⁹ p⁹mo i spacio inferiori
discrere fiat subscriptōes. p⁹mo testator si p⁹pa
manu scripsit testamētū se B⁹ modo subscribat
Ego Jo. paginā p⁹ntē clausaz ligatā in ma-
nib⁹ meis tenēs infra scriptis testib⁹ oib⁹ sil⁹
p⁹ntib⁹ p⁹ me ad B⁹ adhibitis et rogatis obui
ab eis in iuris ordine signatā et subscribēdā
asserēs q⁹ in ea scriptū est meū fore testamētū
et illd⁹ totū et heredū institutōz. ac oīa et singu-
la q⁹ in ea p⁹ntent a me scripta ēē. necnō corā
eis p⁹ntē subscriptōz p⁹ria manu subiiciens.
Si vō de mādato testatoris q⁹ illd⁹ testamē-
tū scripsit. ille talitē se subscribat. Ego Al. man-
dato tal⁹ l⁹raz ignari v⁹ scribere p⁹pt cor⁹palem
egritudinē nō valētis B⁹ et testamētū taz be-
redū institutōz q⁹z cetera i eo p⁹tera suo mādā-
to manu mea p⁹ria scripsi. Et postea p⁹ntē
paginā et l⁹ram inscripsit testib⁹ p⁹ntū vocatis
et rogatis oib⁹ sil⁹ p⁹ntib⁹ offerēte eo et asseren-
te id q⁹ in eo p⁹ntet suū esse testamētū. et me
scriptū p⁹ntē subscriptōz meā vice et noīe suo
et ei⁹ mādato apposui et testimoniu me sub-
scripsi. Ceterū ibidē et in p⁹nti q⁹libet ex testibus
talitē se subscribat. Ego. Al. rogat⁹ et p⁹ntis vna
cu oib⁹ infra scriptis et supra scriptis testibus
ad omīa et singula i B⁹ p⁹ntib⁹ pagine supiori
spacio facta p⁹tera et scripta sil⁹ p⁹ntib⁹ et roga-
tis in ipā pagine ei⁹ Al. testamētū zc. suo mā-
dato manu mea i testimoniu me subscripsi.
et eā sigillo p⁹prio si h⁹z. v⁹ sigillo illi⁹ b⁹ntē i cir-
culo formā leonis v⁹ lili⁹ zc. q⁹ ad vnā ex cor-
dulis supradictis cere īp⁹ressi. Sic igit⁹ sepiē si-
gillis appēsis et factis octo subscriptōib⁹ an-
dictis et ceteris rite pacis testator testamētū
secrete studeat custodire. Cōsequēt⁹ aut⁹ cui⁹
interest postulat illd⁹ apiri et publicari. vt de
publicatōe testamētōz et ipōz formis latissu-
me habet i spe. in ti. de instru. edic. §. oīso. v. et
q⁹niā et etiā infra patebit d⁹ testamētōz formis

Capitulū. II.

Sciendū i generali de his q⁹ testari n⁹
p⁹nt. et q⁹ p⁹hibet a lege facere testamē-
tū. Et sūt i puberes. s. mascul⁹ minor
xiii. femia minor. xij. q⁹ nō h⁹nt aī iudiciū. vt. l.

q⁹ etate. ff. de test. Itē fili⁹ familias nō p⁹nt testa-
ri etiā si pat⁹ p⁹ntiat. nisi de peculio castrēsi. l.
q⁹li. vt. l. vlt. d. in offi. test. Itē furiosus seu mē-
te capt⁹ q⁹diu tal⁹ est. vt. l. furiosus. C. q⁹ test. fa.
pos. Itē mūr⁹ et surd⁹ naturalit⁹. i. a nativita-
te. vt. l. discretis. C. eo. ti. S⁹ si acciderit ē mu-
tus et surd⁹ et fac⁹ l⁹ras. p⁹nt suū scribere testamē-
tū et codicillos. s. si rātū surd⁹ b⁹nt p⁹nt facere te-
stamētū. Itē seru⁹ v⁹ dānat⁹ ad morē. s. q⁹
p⁹dēnat⁹ efficit seru⁹ pene. Itē q⁹ dubitat de
statu suo v⁹ sit liber v⁹ seru⁹ v⁹ fili⁹ familias
Itē q⁹ dānat⁹ est p⁹ crimie famoso. sic ē crimē
p⁹ naturā seductōis i p⁹lo depopulatōis v⁹ p⁹si-
mule. Itē monach⁹ vel canonic⁹ regularis. vt
xix. q. vlt. p⁹totū. de q⁹b⁹ aliqd⁹ infra dicet. Itē
q⁹ cōmisit crimē lese maiestatis. Itē heretic⁹
sil⁹ b⁹strib⁹ōes cū infames sint. iij. q. i. c. j. Itē ce-
cus testari nō p⁹nt nisi spēali q⁹dā solēnuatē ad-
hibita. vt. l. hac p⁹sulissima. C. q⁹ testa. fa. possi.
Debet ei sic vocari. vij. testes et tabellarius. et
cec⁹ corā eis exp⁹mere noīa iudicia et dignitates
heredū q⁹ instituit ne sola noīa cōmemora-
tio q⁹q⁹z ābiguitatis pariat. et d⁹ legata desig-
re. et h⁹ oīa scribēda sūt a tabellio et corā testi-
b⁹ recitari. et cec⁹ d⁹ p⁹nter id ē suū testamen-
tū et illd⁹ dispositū ēē ex sui oī sinia. et in fine d⁹
v⁹ q⁹q⁹z testū et etiā tabellari⁹ se subscribere.
et testiu⁹ et tabellari⁹ signacta d⁹nt apponi. Si
ā nō p⁹nt haberi tabellari⁹ octau⁹ testis d⁹ ad-
biberi. et illd⁹ testamētū d⁹ nūcupariū. et ma-
gnā similitudinē h⁹z cū testamētū i sepi⁹ facto.
Itē credētes receptores et fautores hereticōz
si p⁹ excōicātōz nō satisfecerūt infra annū. nō
p⁹nt facere testamētū nec aliqd⁹ ex testamento
recipere. de here. excōicam⁹ §. credētes. et c. v⁹gē-
tis. et C. eo. t. manicheos. Itē dānat⁹ ad morē
siue sit dānat⁹ vt moriat⁹. siue vt fiat su⁹ pe-
ne. siue depōnat⁹ i insulā. vt. l. ei⁹ q⁹ §. si cui. et
ibi bona glo. ff. de testa. S⁹ cū dānat⁹ capita-
li crimie appellauerit et testamētū fecerit appel-
latōe pendēte et ita decesserit. valebit. vt. l. q⁹ a
latronib⁹ §. si q⁹s. ff. eo. ti. Et p⁹cedētes modi fe-
re oēs habet i iur. de his q⁹b⁹ nō est p⁹mul. fa-
cere test. Itē v⁹surari⁹ manifest⁹ nisi p⁹ v⁹ v⁹
nō satisfecerit v⁹ cautionē donecā p⁹nterit. vt
in. c. quēq⁹z d⁹ v⁹sa. li. vi. Itē in q⁹b⁹ casib⁹ eccle-
siastica p⁹ione d⁹ bonis ab eccia possessis pos-

Subscriptio
testatoris

Subscriptio
testium

De testamentis

si testari bēt notabil' glo. in. c. pñu. sup verbo
releuari. de of. ord. l. vj. Itē an clerici pñt cō
dere testamētuz. habet. xij. q. iij. c. j. 2 de testa. c.
qā nos. 2. c. relati. ij. Et licz clerici de bonis ec
clesie testari nō pñt. tñ qz diu viuūt 2 sui cōpo
tes existūt pñt dare aliqd moderate d' ipis bo
nis nō rō de testamētis s; elemosine. Idō s; aut
dare paupib; 2 religiosiis locis. etiā illis q; si
bi fuerūt. siue p sanguinei sint siue cognati l'
agnati siue extranei iuxta fuu; meruū. vt in
dicto. c. relati. 2. c. ad h. Itē si clerici bñt bñfi
cia i diuersis eccl'is. tñc debēt diuidi bona ec
clesie fm pgruā estimatoz inē ipas eccl'ias. vt
ibidē. Itē spado q; bz vñu testiculū 2 genera
re pñt. vt. l. si fuū. ff. d. iij. doct. pñt berede istituere

Capitulū. iij.

Testamētū in sc'ptis factū regula
riē requirūt quuor. Idō q; septē te
stes iuxta sint. Scōo q; se subscribant.

Tertio q; sigillēt. Quarto q; nomē beredis
scribat ppa manu testatoris vt vñu testis. 2
testes debēt eē pñtes 2 dñt rogari. 2 ille q; scri
bit testamētū in nūero septē testū cōputat.
Etiā pñt cōputari i eodē nūero legatarij si p
sentes sint. Et h' vez ē nisi qstio inē beredes 2
legatarios ozret. tñc legatarij nō pñt eē testes
igit tñc est q; alij testes adhibeant si haberi
pñt. In testamēto ar nō in sc'ptis facio quod
alio noie nūcupatiūū vt codicill' appellat.
vbi testator exp'sse h' dicit sufficiūt qñq; testes.
p. l. si q's agere. C. d. codicil. vbi glo. ij. qñq; dic
q; femia admittit vt testis i codicillis. nō aut
in testamētis. vt. l. j. C. de test. Itōtā etiā ex ea
dē lege casus i q; testamētū solēne in q; fuit ex
trane' institut' rūpit p codicillū in q; fuit be
res institut'. Itē in testamēto pñt i villa si
milis qñq; testes sufficiūt. Itē in testamēto
militis q; p salute romani iperij iurauit s; nō
euitatur moxē aliqñ sufficiūt duo testes. ali
qñ vn'. Silt' milites i expeditōe degētes pñt
facere testamētū qñt voluerit nulla iuris so
lēnitate fuata. p. l. milites. C. d. testa. mili. Itē
in testamēto pñt i pñna ipatoris adhibito
duoz testū sufficiūt. p. l. oim. C. de testa. 2 quē
admodū test. ordinēt. Et fm aliq's etiā nul
lus testis requit de necessitate. Expeditiū
metū aduertēdū q; fm ius canonici duo te

stes cū p'sbytero sufficiūt i testamētis 2 i alijs
causis qñtū ad pias causas. vt extra d' test. cū
esses. 2 duo tñtū sine p'sbytero i reliquis ad pi
as causas. 2. c. relati. Et itelligo i pcedēti ca
su necessariā pñnā sacerdotis. qz nō detrahi
tur solēnitate legeli nisi qñtū inuenit exp'ssuz
vt i. c. ad audiētiā. de deci. de elec. eccl'ia nostra
ij. in fi. 2. l. sancim'. C. de testa. l. cū oia. C. de in
offi. don. Si igit ipē sol' iressz cū alio nō suf
ficeret. lic etiā si essent tres sine ipo nō valeret
multū ei p ipso psumit ius q; fraudes exclu
dat. xij. q. j. deniq; de symo. nemo. de postu
land. c. fi. Et magis d' dicto credit q; alterius.
lxvij. dil. monach'. ppe fi. Itōq; itat vt duo
cū eo sufficiāt. Si vō essent quatuor sine eo
due sibi pferrent quā tūcunq; psumat p eo.
arg. c. cū a nobis. 2. c. licet ex qdā. de testi. Itā
speculator istas decretales intelligit

Capitulū. iij.

Mandū q; differūt codicill' 2 testa
mētū. qz i testamēto sit aliqñ indire
cta institutio. i codicillis ar nisi p'su
deicōmissuz. In testamēto vt illi q; sint beres
des ab iustato bereditatē alteri restituāt cer
to tpe vt pñt de put testator ordinauerit. In
codicillis vō nō pñt fieri substitutio a testatore
nec aliq; pñt apponi q; noceat instituto be
redi. Itē i testamēto regulariē vt dictū est re
quirūt septē testes rogati. s; in codicillis suffi
ciūt qñq; etiā non rogati. Itē posteri' testa
mētū tollit pñmū ipo iure. 2 nō pñt q's docere d'
duob' testamētis relicis q; vtzq; valeat. Fal
lit h' in testamēto inē liberos pñt q; p secun
dā dispositōz nō tollit. nisi testator vñs pñmo
testamēto declarēt nolle illō valere. C. d. testa.
in aut. h' inē liberos. Itē fallit cū q's in pñmo
testamēto introduxerit sibi licētiā itez testadi.
tñc enī pñmū testamētū nō tollit p secūduz. ni
si fiat mēto de pñmo. ff. de leg. iij. l. si q's. in pñ.
Sempe i testator mutare pñt suā volūtatē.
etiā si pactū interuenerit ne possit mutare. p
l. pactū qd dotali. C. de pac. 2 etiā si fuerit per
pñcipē pfirmatū. C. eo. n. qz nemo sibi iudicē
eligere pñt. vt a pñt testamēto sibi recedere nō
liceat. ff. d. leg. iij. l. si q's. in pñ. facit. c. cū maribe.
de cele. miss. Itōsterior tñ codicill' nō rūpit
pñmū nisi exp'sse pñt adicat ei. p. l. cū pñonans.

*Ex postq; testamētū tollit
pñmū ipo iure*

De substitutione

C. eo. ii. **I**te differunt codicilli a testamento. quia i codicillis hereditas neque dari neque adimi dicitur recte potest. neque fundent ius testamentorum et ius codicillorum. nec i eis potest hereditario scribi. nec potest hereditas institui potest adici. nec substitui aliis. sed per fideicommissum i eis recte relinquitur ut in i. de codicillis. §. codicillis. et §. directo. et l. si idem. C. eo. Et est huius forma codicilli

In nomine domini Amen. Ego Jo. talis dyoc. p. n. ti die propria et spontanea mea voluntate licet egrotas corpe. sanus in mente. Codicillum facio. in quo testamentum meum principale per manus talis notarii publici confirmo. volo atque precipio quod pro mea habeat de bonis meis vinea ista ita licet capto sita tor agroz. Et. A. filio meo libros tales quos ego reliqui bononie etc. **Q**ue quidem codicillum perpetuum et firmum habere volo. contra que si quis filiorum meorum venire presumpserit alij obsequari. perpetue singulis annis eo vivente tantum vel tantum nomine pene solvat. Et nulli pretere facere codicillos nisi quibus facere premissum est testamentum. **D**e forma autem testamentorum infra patebit. **I**llud in aduerendum est si codicillus sit autem testamentum. et tunc in testamento faciendum est mentio predeceus codicillis si sit per testamentum et per alios seu alium codicillos. quod plures codicilli possunt fieri ab una persona. et tunc mentio est faciendum non solum de testamento sed etiam de pluribus codicillis predeceus Aliquando tamen fit codicillus non tamen predeceus vel sequente testamento. et ille suari dicitur. **C**onficiunt tamen expresse codicilli facto testamento non iure per fideicommissum. ut ecce testator coram septem testibus instituit heredem. reliquit legata. et ita subiecit. si non valet testamentum iure testamenti valeat tamen iure codicillorum. Et probantur huiusmodi. §. ff. de l. §. ff. de l. **N**otandum. hec clausula. si non valet testamentum iure testamenti valeat tamen iure codicillorum vel cuiuslibet alterius voluntatis. secundum Jaco. bertradi opat tantum ut cum testamentum deficit propter defectum solennitatis. puta cum deficit numerus testium vel alia solennitas quod tunc valeat iure codicilli non autem opat si alio deficit. puta si rumpat per quem relatum vel postumi agnationem vel capitis diminutionem. Et sic cum ibi valet loquitur de primi defectu qui est. ut quia ibi non est plenus numerus testium. vel quod non rogat etc. et tunc non comprehenditur futuros defectus. ut ergo cum fiat ut omnes com-

prehendat defectus dicat sic. **S**i non valet vel non valet iure testamenti etc. Et est ar. in l. si stipulatus fuero. ff. de v. obli. et l. vbi oponebitur. ff. de ver. sig. **E**l fm. **D**osfredus dicat. aut statum cum sit testamentum deficit propter solennitatis defectum. et tunc verba illa si non valet referuntur ad illud casum et non ad alios predictos. aut non deficit statum sed postea ex aduentu. puta capitis diminutione vel alio modo. et tunc etiam ad casum illum pertinet hec verba. quod in dubijs interpretandum est magis ut res valeat quam pereat. ff. de v. obli. quoniam. et c. in f. de fide instrum. et c. cum inter dilectos. de dona. **I**llud tamen notandum ut dicitur in summa de codicillis. **S**i ergo primo hereditatem directo ex quadam voluntate volumus quaz dicebamus testamentum esse. et postea ex fideicommissum so eandem hereditatem peto mihi restitui propter idem testamentum reducendo illud ad codicillos. et illud reputando per codicillis. quod forte illud expressum sit testator non possum effectualiter. in principio enim latus habeo necesse eligere an agam iure directo ex testamento. an agam iure fideicommissum. et vno electo repellor ab altero. sum enim pariter mihi ipsi si ex eadem scriptura pariter modis peto. **S**i tamen sum de parentibus defuncti ex linea paterna usque ad quartum gradum. vel de mater na usque ad tertium gradum non repellor iure electionis vires ex eo testamento quod testator vices codicillorum voluit obtinere. in principio in latus tua est quod quilibet de parentibus id quod necesse est eligat. **I**n collateralibus autem defuncti non reperitur tale prescriptum beneficium. ut. C. eo. l. vlt. Et illud correlatum tenent doctores. licet Placentius scripserit contrarium.

Capitulum. V.

Notandum licet plures sint gradus substitutionum. imo infiniti cum sepe de vno in alium predeceant. tamen primus gradus succedendi ex testamento dicitur institutio. et secundus gradus substitutio. recte sicut secundum nuptias dicuntur omnes qui sequuntur primas. ita et institutiones qui sunt post primas dicuntur substitutiones. **E**t idem dum est igitur quod sit heredes instituere et vnde dicat quibus verbis fiat et in quo voluntate. et qualiter et in quod partes diuidat hereditas. et qualem distribuatur inter heredes et quis possit institui heres

et institutione

Heredē instituere nūquid est q̄ sibi heredē aliquē statuere. i. facere. et est idē dictū quasi int̄. i. in loco suo quē statuere. **H**oc enī agit q̄ instituit ut instituit suo loco post mortem suā sit dñs bonorū. et nō illi q̄ scribit. s. enī ille q̄ nūcupat dñr instituit. ff. e. l. j. §. institutio. **I**nstitutio fit q̄nq; v̄bis. ut ecce luci tuius mihi heres esto. **I**tem tribus v̄bis. ut si dicas. lucius heres esto. **I**tem duob; v̄bis fit. ut si dicat lucius heres. nec adiecit esto. id est si dicat lucius esto. **I**nstitutio fit v̄bis directis. ut esto mihi heres. **R**eflexis. ut illuz heredē facio. instituo et volo mando vel cupio. et sic de alijs. ut. l. quoniam. C. de testa. **E**t quēadmodū testamēta ordinant reflexa. **U**nq; reflexa vel inflexa dicunt noia in oib; casib; suis p̄ter q̄ i nominatiis. **S**ans ex h̄liquet volūtas institutionē quolibet loquēdi genere formari possit nec nocet seruasse momēta verborū. q̄ forte seruantes turbās vel balbutiēs lingua profudit. **I**deo si dicat habeo bona mea. v̄bi relinquo bona mea non variat. q̄ institutio q̄buscunq; verbis fieri potest. nec hodie curat verborū solēntia. ut in dicta. l. quoniam. supra allegata. **I**tem institutio fit in testamēto t̄ciuz vel aū legata vel p̄ legata. vel aū exheredationem vel pot̄. **S**z olim fiebat aū legata tantū. q̄a institutio caput est et fundamētū totius testamētū. ut. ff. eo. l. j. **B**ñ. j. **I**n codicillis autē hereditas p̄ h̄c commissum iure relinquitur. lex enī in defectū p̄ditiōis posite in codicillis intelligit testatorē de adimēda hereditate cogitasse. ff. de cod. inst. l. q̄dē. §. vlti. s. forte iuanum cogitauit. ut ibi dñr illa pōno hereditas nō videt dari in codicillis. ceterū idē est si ita dicat. **T**uius instituo si ex in codicillis instituerō. **E**st enī condicional institutio. et valet quis heredē instituo p̄ter filiū. **I**tem et illa valet si ita dicat. illū instituo cui nōmē in codicillis declarauero. ut. ff. de p̄di. institutionūz. **I**nstitutio tal. **I**tem in institutione certū heredē demonstrari oportet. quoniam enī nō apparet q̄s sit instituit heres nō valet. ut ecce testator cū plures amicos eiusdē nois habeat ad designationē vni; singulari noie vti. nec valet institutio nisi ex alijs ap̄rissimis p̄batōibus fuerit reuēta. p̄ q̄ p̄sona testator sentit. ut

ff. e. n. l. q̄nēs. §. heres. **E**t satis ē heredē demonstrari nōdū noie p̄prio s. enī signo indubitabili q̄d pene a noie nihil distat. nō tñ cū eo q̄d cōtumelie causa solet addi. nā legata turpia q̄ denominandi magis legatarij grā scribunt. odio scribētis p̄ nō scriptis habent. **S**ecus si pater stat in eodē genere. ut. ff. eo. n. l. q̄nēs. §. si quis nomē. et. ff. de le. j. l. turpia. **I**tem declaratio vel demonstratio heredis a testatore est faciēda. nō alieno arbitrio. ut. ff. eo. n. l. illa institutio. et dñr illa institutio alio nomine captatoria. **I**tem sufficit demonstrari heredē ab initio vel postea p̄ditiōis euentū. ut. ff. e. l. quonēs. §. si quis ita. **I**tem demonstratio ad oculū facta p̄ nomine p̄prio accipit. ut si dicat. hic mihi heres esto cū sit corā eo q̄ oñdit. ut. ff. eo. n. l. nemo dubitat. **S**i autē est erratū in corpore nulla est institutio. ut si volēs aliquē scribere aliū scripsit velut frater me; p̄ patro nū me;. **N**ā neq; script; erit heres quoniam volūtas deficit. p. l. si pater. C. de hered. insti. neq; is quē voluit. quoniam script; vel nūcupatus nō est. si tamen testator sciat illum nō esse fratrē suū quē nominauit fratrē recte cūz nomine fratris instituit eū heredē. ut. ff. e. n. l. quonēs. j. **B**ñ. et. l. nec apud. C. eo. n. **I**tem p̄prio nois error nō viciat institutionē. **I**tem si plēs instituant in reb; certis. licet viriliter sint heredes tamē res in q̄bus instituti sūt debēt vni; cuiq; assignari i iudicio familie heriscunde et de eis pot̄ detrabi falcidia sicut de quolibet legato. et locū habet cū vni; v̄ plures instituant in certis reb; et alijs simplr v̄ quotis portionib;. **N**ā tūc institui in re certa habēt loco legatariorū. ut. C. eo. n. l. quonēs. **I**tem institutio potest fieri pure et enī sub conditione. **E**t tantū de institutionibus

In institutione faciēda exp̄mi p̄nt quāntitates portionū hereditariarū p̄ut testator placuerit. nā tot vncie assē faciūt q̄t testator voluerit. **S**z nisi alis appareat testatoris volūtas. fit solēnis distributō hereditatis i. xij. vncias xij. aut vncie assis appellatōe p̄nēt. **H**ic autē be p̄es p̄pria noia ab vnitatē sup̄ v̄q; ad assē et v̄q; sit exclusiū. nā q̄lib; bay portionum maior est vncia. et q̄libet eaz minor assē. q̄ nulla earū continet duodecim vncias.

De substitutione

Sunt autem h[ab]e[n]t no[m]i[n]a p[ro]p[ri]a. vncias. sescuns. sextas
quadras. trias. quincus. semis. sepcus. Bes.
dodras. dextras. den[ari]as. ut insti. eo. n. §. bere
ditas. ff. e. n. l. seru[us]. §. vl. Sescuns p[ro]p[ri]e vnci
am et dimidia. Dicitur ei sescuns q[ui] si semi et vnci
cia. et est tertia lra ei[us] s[ed] non x. Sextas q[ui] si sex
ta p[ro]p[ri]e significat. i. duas vncias. Quadras q[ui]
ta p[ro]p[ri]e significat. i. tres vncias. Trias. i. tertia
p[ro]p[ri]e. et sic q[ui]tuor vncias significat. Et ista q[ui]tu
or no[m]i[n]a sumunt interpretatores ex eo q[uo]d quota por
tionis hereditatis significat. sequentia vero no[m]i[n]a
h[ab]ent etimologia q[uo]d ex eo q[uo]d certu[m] nume[r]u[m] vnci
ar[um] significat. Dicitur ei quincus non q[uo]d quinq[ue]
p[ro]p[ri]e hereditatis significat. s[ed] q[uo]d quinq[ue] denotat
vncias. semis p[ro]p[ri]e dimidias hereditatis. i.
sex vncias. sepcus septem vncias. bes octo. do
dras nouem. dextras decem. den[ari]as undecim. as
duodecim. Et tunc q[uo]d non o[mn]es vncie q[ue] significat
p[ro]p[ri]a no[m]i[n]a p[ro]p[ri]e in asse q[ui] sic as p[ro]p[ri]e. lxx
vj. vncias et dimidia. Ite autem eis ponunt p[ro]p[ri]e
q[ue] q[ui]libet ear[um] p[ro]p[ri]e i[n] asse teneri. hac r[ati]o[n]e h[ab]e[n]t r[ati]o[n]i
lis accide[n]tis legis acq[ui]e et penalis d[icitur]. Nec p[ro]p[ri]e
mat[er]ia d[icitur] est q[uo]d as q[ui]q[ue] ponit p[ro]p[ri]e n[um]ero. Unde
d[icitur] nonne duo passeris asse veniunt. s[ed] p[ro]p[ri]e d[icitur]
large o[mn]e q[uo]d in statera posuim[us] p[er]der[et]. s[ed] h[ab]e[n]t stricte
accipit p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e duodecim vnciar[um]. Unde etia[m]
d[icitur] dypondiu[m] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. xxvj. vnciar[um]. Unde tri
pondiu[m] p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e. xxxvj. vnciar[um]. si i[n] tot vncias
testator sua hereditate distribui vellet. Nam
etia[m] i[n] pauciores p[ro]p[ri]e ea velle distribui. ut si du
os ex asse instituit heredes. Tertiu[m] autem insti
tuit ex dimidia et sexta p[ro]p[ri]e assis in. xx. vncias
as diuideret et octo vncias ferris ille q[ui] script[us]
est i[n] dimidia et sexta. scriptu[m] autem ex asse ferr[et]. xij
vncias. ut ff. eo. n. l. interdu[m]. §. s[ed] si duos. bodie
in h[ab]e[n]t subtilitatis diuisio non m[ultu]m v[er]itata
est s[ed] suata diuisio assis in. xij. nihilomin[us] si
op[er]uerit q[ui]libet p[ro]p[ri]e hereditatis vlt[er]i[us] diui
di poterit. et illud co[n]tra seruatur. de bac i[n] diuisi
one lat[et]. Ite determinat i[n] sum. C. eo. n. Que
libet autem p[ro]p[ri]a p[ro]p[ri]e heres institui et h[ab]e[n]t factione[m]
testam[en]ti in p[ro]p[ri]a significat q[uo]d non verat
a iure cape. poterit igitur institui liber h[ab]e[n]t et ser
uus si sit seru[us] et q[ui] p[ro]p[ri]e institui. Ite p[ro]p[ri]e fami
liu[m] familiae. mur[us]. surd[us]. furiosus. p[ro]p[ri]e g[ra]u
miles. bonor[um]. layc[us]. cleric[us]. monach[us]. ciui
tas. imp[er]ator. imp[er]atrix. filius. ecclesia. loc[us] quili

bet venerabil[is]. ut insti. de hered. q[ui]ta. et differ[et].
§. testam[en]t[um] autem factione[m]. et l. cu[m] heredes. q[ui] te
sta. fa. pos. Etia[m] incerte p[ro]p[ri]e instituit diu
niuris intuitu. ut C. de epis. et cle. l. id q[uo]d. et l.
nulli. et l. si q[ui]s ad declinanda. al[ia]s eni[m] certus be
res debet demonstrari. Ite seru[us] p[ro]p[ri]e nedu[m]
sed alienu[m] etia[m] illu[m] q[ui] nullu[m] est instituere pos
sum. insti. eo. n. §. seru[us] alien[us]. ff. e. l. seru[us] be
reditari[us]. Ite si seru[us] p[ro]p[ri]e institui heredes
semp[er] videro eni[m] instituisse cu[m] libertate. ut insti.
eo. in p[ro]p[ri]e. Sciendu[m] in q[uo]d q[ui]q[ue] etia[m] cu[m] li
bertate non p[ro]p[ri]e institui heres seru[us] a d[omi]na sua
s[ed] cu[m] ipse de adulterio accusat[ur] co[m]misso cu[m]
u[er]ba sua q[ue] rea fuit eiusde[m] criminis postulata.
ut ff. e. l. his verbis. §. interdu[m] Et insti. e. §. e au
tem. Ite non possunt institui deportati. Ite
d[omi]nauit in metallis. Ite et banniti q[ui] impune
possunt puniri q[ui] equipant deportatis. Sili
hostes imperij et romane ecclesie. Ite herenci i
fideles apostate collegia illicita non habentia
speciale p[ro]p[ri]e. In incerte p[ro]p[ri]e q[ui] non p[ro]p[ri]e
tendit fauor pietatis. Ite non p[ro]p[ri]e institui na
ti ex damnato co[n]tra. de q[ui]b[us] p[ro]p[ri]e doctores. in. l. q[ui]
co[n]tra legu[m]. et l. si q[ui]s. C. de incest. et inuilibus
nuptijs. Sili p[ro]p[ri]e autem. licet. C. de naturalibus
liberis et matribus eor[um]. In qua d[icitur] q[uo]d nati ex
d[omi]nato co[n]tra o[mn]i b[en]eficio excludunt. i. nulla via
nec institutio nec substitutio succedunt.
Diceret q[uo]d si au[us] p[ro]p[ri]e pater donat nepoti spu
rio ex legitimo filio nato v[er]o contra. vel si do
nat nepoti legitimo ex filio spurio in v[er]o q[ui]
casum dicit. Boffred[us] donatione non valere
nisi p[ro]p[ri]e talis nepos al[ia]q[ue] fuit fecisse auo p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e q[ui] p[ro]p[ri]e possit donatores fuisse facta. ut di
cit in q[ui]da[m] q[ui]stione q[ui] incipit nerac[us]. Jacob[us]
de beluisu idem tenet i[n] q[ui]stione qua[m] disputauit
eo. n. l. j. Ite tenet spe[ci]e. eo. n. de successio[n]e ab i[n]s
testato. §. j. v. q[uo]d ergo. v. q[uo]d de legitimis. Spe
cu. in in. de instru. edit. §. co[m]p[er]diosa. v. q[uo]d si
pat[er] natural[is] zc. allegat p[ro]p[ri]e leges q[ue] in non faci
unt directe p[ro]p[ri]e p[ro]p[ri]e q[ui] adducit videlicet q[uo]d vale
at institui. Cu[m] pat[er] habes filiu[m] bastardu[m] i[n]s
tituat i[n] vna vncia. et natural[is] et legitimu[m] i[n] o[mn]i
bus alijs bonis. s[ed] b[en] facit t[er]t[er] p[ro]p[ri]e eo i[n] aut.
de testam[en]to i[n] p[ro]p[ri]e. col. viij. p[ro]p[ri]e dicitu[m] com
muni[us] e[st] apud doctores d[icitur] rigore iuris. vltimu[m]
autem dicitu[m] speculatores p[ro]p[ri]e et q[ui]tate

In lib[er]o q[ui] p[ro]p[ri]e
et institui p[ro]p[ri]e
p[ro]p[ri]e a lege
p[ro]p[ri]e etia[m]

Substitutio

Capitulum. VI.

Postquam visum est de primo gradu succe-
dendi videlicet institutione. congrue vi-
dendum est de secundo gradu successio-
nis que substitutio appellatur. Est ei substitutio se-
cunda institutio ois secundum institutionem que fit post pri-
mam. et in locum prime deficientis. plene igitur viden-
dum est que sit eorum divisio. secundo quod faciat eas.
tertio quod admittat in eis et quando expiraret. Sub-
stitutionum alia directa alia obliqua. Dicitur ei di-
recta quando ab una persona ad alias sine aliquo alia
media hereditas devolvitur. Et alio modo dicitur co-
stitutio perveniens verbis et personis. Et in tali sub-
stitutione non habet locum quarta deductio. ut in c. j.
de test. l. vi. Obliqua vero substitutio siue fidei
commissaria est quando quis per mediam personam accipit
hereditatem defuncti. ut cum dixerit. instituo Li-
tium heredem omnium bonorum meorum. et volo quod post re-
annos illam hereditatem restituat sempronio. B-
eniam sempronius illam hereditatem habere non potest nisi
per mediam personam. l. l. i. in tali locum habet
quarta deductio. et de huiusmodi substitutione et quarta
deductione loquitur capitulum Rainaldus et Ba-
nucius. de testa. et dicitur c. j. si patet. Et sunt tres
species illarum quarum. Prima alia est diffinita iure na-
ture. et dicitur bonorum substitutio et debet filius tantum qui
sine causa exheredari non potest. l. si totas. C. de
dona. et l. pariter. C. de inoff. test. Et huiusmodi quere-
nullum gravamen imponi. C. eo. n. l. oimodo
et duabus sequentibus. et hodie auctores ad trientem
semissem finem numerum filiorum. ut si sint quatuor fi-
lij et infra debet habere tertiam partem. si autem sint plu-
res debet habere medietatem hereditatis defuncti
cum intestati. ut C. eo. n. autem. novissima. Alia
quarta dicitur trebellianica. ut cum instituitur heres
si moriatur sine plerogatus est restituere heredi-
tatem alteri. Ille sic instituitur reuocet quartam partem
de tota hereditate per trebellianum. et computantur in
ea legata et donaciones. ut ff. ad l. falcid. in quarta
Tertia quarta est que debet iure institutionis. ut
cum aliquis est instituitur heres. et illa hereditas est
exhausta legata vel fideicommissa tunc institu-
tus potest deirabere de singulis legatis vel fideico-
missis quartam partem. et hanc noiam falcidia. C. ad
l. falcid. pro totum. Et legitime partes heredum bis vbi
bus continentur. Quatuor autem infra dant nas-
tis iura trientem. Semissem natis dant illis quan-

quam vel ultra. Arbitrium sequitur sub ea cetera patris
Quartam tibi capies si sis extraneus heres
Tunc trebellianus cum reddere cum ea rogatus. Et
defalcatis dum per legata grauatis. Directarum
substitutionum alia vulgaris. alia pupillaris
alia exemplaris. alia breuiloqua. alia copen-
diosa. Vulgaris est duplex. scilicet expressa et tacita.
Expressa est que fit verbis negatiuis. ut si ille mihi
heres non erit alius sit heres. institui. de vulgari
substitutione in primo. Tacita vero fit verbis affirmati-
uis. ut sic. vos inuicem substituo. vel ita. quod si
mihi heres erit sit heres filio. vel ita. Tunc
est heres plonij cum instituissem plonium. C. de
bere. institui. l. vi. et ff. eo. n. l. cum in testamento. §. h
verba. modo sic tacita substitutio pupillar-
in esse videtur substitui. expressa. vulgari. ut ff. de bere. i-
stitui. l. l. Tunc. et l. se. Et eodem modo sub expressa pupil-
lari ponitur tacita vulgaris. ut ff. eo. n. l. na. §. h
iure. Expirat autem hec substitutio vulgaris ab
hereditate adita. ut l. p. adita. C. de ipubertis.
et alijs substitui. Et addit lex nisi facta fuit filijs
impuberibus. Effectus eius est quod si heres nolue-
rit vel non potuerit ex quacunque causa. et unde
cumque veniat in illa potestate locum est substitutioni.
Pupillaris substitutio alia expressa. alia ta-
cita. Expressa est. ut si filius meus mihi heres erit. et
si in pupillari etate decesserit ille sit ei heres. ut
institui. de pupillari substitutione. §. substitui. vel
cum patet filio impuberi quedam substitui in vul-
gari casu. intelligitur etiam substituisse in pupil-
lari. Casus in l. quibus. C. de impu. et alijs sub-
stitui. Et quandoque in ratio inequalitatis facit
ut sub vulgari non continueatur tacita pupillaris
Ponam enim exemplum. Quidam in testamen-
to prore instituit in dimidia parte et filium suum im-
pubem in alia dimidia. et ultimo quedam substitui
impubes decessit in pupillari etate substitui
tutur voluit admitti ad portionem ex substituti-
one. Et dicitur quod non admittitur ratio inequalitatis. sed
matris eius admittitur et intelligitur tantum testatorem vo-
luisse institutionem habere locum in persona sue
matris si pupillus non adiret que vulgaris est.
Et est diligentissime considerandum quando substitui-
tio vulgaris est facta duobus copulatiue. ut in
predicto exemplo. tunc substitutio non habet locum
in persona vni nisi etiam in persona alterius
nam mater hic impedit illam substitutionem.

De substitutione

Si mater autem filium suum mortua, et postea filius infra annos pubertatis decessit, locum habuit substitutionem, et dicitur substitutio pupillaris, quia a solo pupillo et ipubere fit et non distinguitur an iam sit in potestate patris, vel an post mortem nascatur, vel ut sit filius in nepos ex filio. Duplur in proposito accipitur masculus minor, xiiij. femella minor, xij. annis, ut ff. de iur. l. iij. in p. si in potestate ipuberi voluerit quicquid substituere pupillari non in toto tempore pupillaris etatis sed in minus puta si filius moriatur infra decimum annum vel octauum aut septimum, valebit substitutio, ut ff. eo. l. si ita quis substituerit, si autem voluerit substituere in longum pupillaris etatis finiet pupillaris substitutio adueniente paupertate, ff. eo. l. in pupillari, effectus pupillaris substitutionis est ut quis directo sit beres ipuberi tanquam si ipse pupillus sibi heredem fecisset substitutum unum et duo testamentaria videtur unum patris alterum filii. Et pertinet ad substitutos pupillaris bona que pupillus etiam postea obuenerit, neque ei suis bonis tantum testator substituit sed etiam ipuberis. Item pater adoptiuus filio arrogato ipuberi nisi ad gratiam solam, et ad ea que intuitu arrogatoris ab amico eius arrogatus persequitur est substitutus, ut ff. eo. l. sed si plures, §. si arrogato. Item expirat pupillaris substitutio marita, media vel etiam minima capitis diminutione pupilli, ut puta si arrogatus, ff. de adoptione, l. nec ei, §. eoque duratur, substituto tamen succurrit per utile actionem. Item expirat si non eadum hereditas patris, Item si omissa causa principalis testamenti ab intestato possideat hereditas, et tunc substitutus sic et legatarius in quo fraude institutus non ex testamento sed intestato hereditatem possidet. Et illud quod dictum est quod expirat substitutio pupillaris ex non aditione hereditatis patris, verum tamen est si is qui repudiat minor erat et integre restitutus est ut liceat sibi adire profuturum pupillari substitutioni ut teneat, ut ff. eo. l. iij. §. ad adoptionem autem. Item expirat pupillaris substitutio expugnatione patris testamento tota perque in officiosi testamentum. Item rupto patris testamento, ut ff. eo. tit. l. si quis eum. Item expirat pupillare testamentum pagnatione postumi, ut ff. de iur. l. si pater filium, sic contra confirmat pupillare testamentum quemadmodum et paternum si pater ab hostibus captus sit filius cum filio et ibi ambo decedant, quisvis

pater prior decedat. Item ordine faciendum est substitutio pupillaris ut prius primo quod scribit sibi heredem, deinde vel eadem hora vel quicquid alio filio substituat nec debet perverti ordinem scripture. Item admittit ex pupillari substitutione ille quem nominat substituit testator, vel si testator generaliter substituit ita scilicet quisquis mihi beres erit admittent illi qui scripti sunt beredes. Tacita pupillaris fit in modo filii meo impubes beres esto. Aliter, quisquis mihi beres erit sit et beres filio meo, et dicitur tacita quia quodammodo verba in ea non expressa subintelliguntur quod aliter in expressa pupillari ponerentur. Item intelligitur quod si filius decesserit in pupillari etate, ille tunc qui esset beres patri etiam sit beres filio. Sequitur correlarie quod pupillari tacita intelligitur sub vulgari expressa. Et fit in substitutione solam a patre qui filios debet in sua potestate non a matre, et per hoc differt a substitutione exemplari, ut statim dicitur. Exemplaris substitutio fit per a parentibus utriusque sexus in personis libero cuiusvisque sexus, ut furiosus vel metecaput, et cum tali determinatione substitutio faciendum est, ut si quodammodo metecaput habeat descendentes ex se, illi omnes vel quodammodo ex eis, vel unum substituat ei. Et debet exemplaris quod fit ad exemplum pupillaris, ut cum dicitur pater, si filius in pupillari etate decedat ille sit beres, filius in proposito dicitur, si filius decedat ante quatuordecim annos aduentis sanitate ille sit beres, et sic pupillaris expirat adueniente pubertate ita et exemplaris adueniente sanitate. Differunt tamen quia illa fit pupillis tantum, hec etiam maioribus. Item illa fit a patre qui debet impuberem in potestate hec autem fit a quolibet parentum. Copendiosa substitutio fieri potest a milite, ita videlicet, si filius meus quicunque decesserit ille sit ei beres, et hoc sub tali verbo copendio continetur expressam pupillarem, scilicet si filius decedat in pupillari etate, si autem decedat pubes verba directe illius substitutionis trahunt ad fideicommissariam substitutionem, de qua copiose in l. precibus, C. de impubere et alijs substitutionibus, et forte fauore matris que est in medio ante quatuordecim annos venit ad pubertatem copendiosa directa debet, sed postea in fideicommissariam trahitur. Item copendiosa facta a milite infra tempus pubertatis quicunque valet iure directo, et obliqua post pubertatem, id est, mater postea per fideicommissum potest petere hereditatem.

Effectus substitutionis pupillaris

De substitutione

Diceretur quod si paganus fecerit heredes in copendi-
osam substitutionem per verba iam dicta. Unde si
pupillus decedat in pupillari etate substitutus
succedit iure directo et mater ipuberis repelli-
tur omnino. Si autem pupillus fiat pubes et postea
decedat substitutus omnino repellitur et veniens i-
puberi ab intestato succedit in totum. ut ff. et i. l.
verbis. et l. ceteris. Si autem testator ita substi-
tuat scilicet filium meum quicumque decesserit illi substi-
tuo. hanc puto computanda fideicommissariam.
Quia hoc verbum substituo aptatur ad fideicom-
missum. ut l. generaliter. §. ult. C. de insti. et sub-
sti. et quia talis interpretatio re omni tempore valere
suadet. ut l. quens. ff. de reb. du. si vero ita substi-
tuatur filius meus quicumque decesserit sine libe-
ris ille sit heres vel illi substituo per interpretan-
da est fideicommissaria. quia illud verbum sine libe-
ris innuit ut etiam in pupillari etate substitue-
ri per fideicommissum. quia tunc liberos habere non
potest. Sed quod directa verba trahant ad fideicom-
missaria probatur. ff. ad trebell. l. ceuola. ubi dicitur.
quod substitutio directa facta in codicillis trahi-
tur ad fideicommissum. etiam si superest in medio.
et ceteris. Et his casibus succedit mater si quilibet ab in-
testato heres. et restituet bona detraha. l. falci-
dia. Si vero quis dicat si filius meus decesserit in pu-
pillari etate. vel postea sine liberis illius substi-
tuo. Due sunt substitutiones pupillares. expressa
et fideicommissaria propter distinctionem et al-
ternationem ipsarum. et sic hoc verbum substituo ap-
tatur diversis modis. put eundem apparet
hic si testator subiiciat pupillari. et per fideicom-
missum substituo. Breuiloqua substitutio
est quod continet duas vulgares substitutiones
et duas pupillares. ut cum duo ipuberes a pen-
te quod eos haberi potestatem inuicem substituantur
et hanc substitutionem lex appellat reciprocam. ut
ff. eo. ti. l. nam hoc iure. Et dicendum est quod omnes
iste quatuor substitutiones expressae sunt. nihil enim
magis de una quam de alia potest dici. Unde contingit
quod propter has quatuor substitutiones mater repel-
litur omnino et substitutus succedit. ut ff. e. l. l. u. ci.
Si enim esset pupillaris tacita non repelleretur
etiam in testamento militis. ut C. de ipu. et alijs
substitutioibus. l. p. c. b. Placenti dicitur tacita
pupillarem admodum quam mater nisi ipsa mater cum
impubere filio esset instituta. Sed in disting-

uendum est. aut enim extraneus vulgariter substi-
tuatur impuberi. et tunc tacita pupillaris non
admittit contra matrem. Aut substituatur impu-
beri frater eius. et tunc repellitur mater. quia non est ver-
isimile quod testator prore suam hoc est matrem
impuberis voluerit praeire. **C**asus in l. cum
quidem. C. de insti. et substitui. **N**otandum si
seruus alicuius domini fuerit heres institus-
tus. si adire eam noluerit vel non poterit. quia pre-
uentus morte domini nihil habebit. sed de
filiola instituta. quia ipsi pater eam heredita-
tem adire potest. p. l. si infanti. C. de iure deli.
Et facit plenius lex cum non solum. C. de bonis quod
liberis. Nam ibi dicitur quod etiam inuito filio pater
aduenticia filij potest adire. **D**icunt tamen
doctores et etiam bona glo. in l. cum pponas.
C. de heredi. instituendi. si seruus compelleretur
adire hereditatem. acquireret domino heredita-
tatem. et tali casu coacta voluntas etiam est vo-
luntas. **S**ciendum cum plures instituti et sibi
inuicem substituti fuerint in portionibus ine-
qualibus vno momento ceteri residuum conse-
quuntur quibus iuxta rationem sue portionis in in-
stitutione sibi expresse. **C**asus in l. i. C. de ipu-
beris et alijs substitui. Item cum duobus impube-
ribus sit substitutio cum adiectione nominis
collectiui. ut est ly pterque. tunc ita demum locus
est substitutioni et in vtriusque persona conditio
substitutionis verificatur. secus si est substitui-
tio facta per signum distributiuum ut est pter. al-
ter. **E**xemplum. testator dixit. instituam Iohannem et Petrum.
et si vterque decesserit in pupillari etate.
substituto eis Baribolomeum. Ecce hic Baribo-
lomeus vno duratur mortuo in pupillari etate.
et non succedit ex substitutione. secus in secun-
do casu videlicet si testator sic dixit. Iohannem et
Petrum instituam. et si alter ipsorum decesserit in pu-
pillari etate substituo eis Baribolomeum.
Casus in l. cum quidem. C. de impuberibus et alijs
substitui. Item cum sit institui. et substitui. plurimum cum
adiectione nominis distributiuum tunc cuilibet ipsorum
vocatur in virile ac si omnes simpliciter et nominatim
essent instituti nisi in heredes institutos seu sub-
stitutos plures. vel duo eorum essent pater et filius
quia tales licet plures sint tamen cum alijs adiunctis vna
rationem habebit portionem. in l. vi. C. de impub.
et alijs substitui.

no

etiam cor
alt cor

Capitulum. VII.

Capitulum. VII.

Bona aut i testa

Quentis plerūq; legata p̄solui p̄ exe-
cutores eorundē. vel heredes defun-
ctorū demandat modicū de legatis et ipsorū
parijs modis disponēdi p̄stringendū est.
Legatū est deliberatio hereditarij qua testa-
tor ex eo q̄ vniuersus heredis foret alicui qd
collatū velit. vt. ff. de le. legatū. Et nemo lega-
re potest nisi q̄ de iure facere potest testamen-
tum. Et ei soli potest legari q̄ potest institui.
de q̄bus supra visum est. Itē legatū fit bis v̄
bis. do lego dari iubeo impero m̄do glisco
precipio erigo posco peto rogo flagito volo
de p̄cor exoro. cupio vt des. opto vt des. credo
te datūz. vt dicit. H̄o in summa. C. eodē. al-
legans legē secundā. C. cōia. de le. ff. de le. i. l. et
am B̄ modo. anteq̄z tamē soluanē legata cre-
ditores hereditarij sua exigēdo debita habent
tur potiores. facit. l. si vniuersē. C. de le. Et q̄li-
ter fiat distributio bonorū hereditariorū credi-
torib⁹ habet p̄ea que habent et notant in. le.
scim⁹. C. de iure deli. ad quā recurre. Itē si
q̄s sciēter legat rē alienā. heres tenet rē illam
redimere vel legatario p̄ciū dare si sit tal̄ res
que v̄di potest. si aut̄ ignorāter rem alienāz
legauit nō valet legatū nisi legat p̄sone p̄iun-
cte. C. de le. l. cū alienā. Et legatari⁹ debet pro-
bare sciennā. vt. c. l. q̄ autē. Scdm̄ canones
tamen si alicui legatē sunt res aliene. talis te-
net illi restituere cui⁹ sunt. et potest agere cō-
tra heredē si sciēter legauit res. vt habetur in
textu et glo. c. fili⁹ de testamētis. Itē si aliquis
sciēter legat rē obligatā creditorū heres debet
eā luere. secus si legas nesciuit rē obligatā v̄l
forte voluit legatariū luere. et hoc exp̄ssit tunc
heres nō tenet eā luere. insti. de le. §. l. et si rem
Itē si res legata sū facto heredis. sine mora
sū glo. perierit legatario. perit insti. de le. §. si
res. et l. si seruū. ff. de ver. obliga. Itē si aliq̄s
legauit ex illo vase vinas decē et ibi non sunt
decē sed pauciores. non extinguit p̄pterea le-
gatū se tantūmodo accipiet quantū inuenie-
tur. l. i. q̄s seruū. ff. de l. i. j. Itē si aliquis i te-
stamēto legauit ep̄o p̄p̄iā portionem et alia
multa legat monasterijs v̄l eccl̄ijs si legauit

illam portionē ep̄o sub hac cōditione vt illa
tantū esset p̄sent⁹ et ep̄s hoc acceptauit. vale-
bit. et nō potest erigere de ceteris portionēz. s̄
si reliquit sibi absolute tūc v̄ltra portionē sibi
deputatā potest adhuc sibi portionē suā eli-
gere. sed p̄stiterit q̄ testator in fraudez modi-
cū legauit ep̄o vt illud modicū defraudare
tur ab alijs. tūc ep̄s adhuc potest erigere por-
tionem. p. c. officij. de testa. Sciendū tūq̄
licet sū antiqua iura ep̄s vel ali⁹ inferior nō
potuerit deducere suā portionē canonicam
de relictis seu legatis monasterijs de ordine
minorū ad v̄sum diuini cult⁹ spectantib⁹ vt
ad calices vel alia ornamēta bodietamē po-
test vt habet in cle. duduz. de sepulchris. in. §.
vex ne parrochiales eccl̄ie zc. Itē q̄ nō im-
plet voluntatē defuncti tota hereditas est sibi
āuferēda. p. c. licet vniuersa. de vo. et vo. redē.
r. j. q. j. si uellet. Scdm̄ leges tū hoc obseruari
extraneo herede. licet enī fili⁹ heres patris nō
adimpleat voluntatē patris defuncti. non iō
p̄dit totū sed seruat ei legitimā portio. C. defi-
deicōmis. autē. hoc ampli⁹. Itē si aliq̄s lega-
uit monasterio sancte m̄. decē sed nō deter-
minauit cū plura sint mōasteria sancte ma-
rie. dabit pauperiorū. ar. in auten. de eccl̄. iur. §.
si quis in noie. coll. ix. Itē si quis legauit
seruū in aliena p̄uincia p̄stiterit exp̄sis he-
redis nō legatarij querit seru⁹. ff. de l. i. cū ser-
uus. et l. se. Itē testator potest imponere
penā hereditib⁹ si nō paruerint ei⁹ voluntati
dumodo nō sit turpe aut inbc nestū qd̄ p̄ci-
pit. insti. de le. §. pene quoniā noie. et §. vlti. fa-
cit lex vnica. C. de his que pene noie in testa-
mento vel codicillis relinquūt. Item ex
testamēto nō adeat hereditas deficit legatū
nisi ita sit legatū q̄ a venientib⁹ ab intestato
p̄stet legatū. tūc ei ab hereditib⁹ petendū est
p. l. eā quā. C. de fideicō. Similiter p̄stet le-
gatū cū testator dixit si nō valet vt testamen-
tum valeat tū iure codicillorū v̄l etiā q̄n legatū
est iuncte p̄sone faciū. Itē quādo vna
res plurib⁹ legat q̄libet haberi ius nisi ap-
pareat alia voluntas testatoris. ff. de le. i. si plu-
ribus. Et dicit Barbo. ibidē. q̄ licet hō possit
omnia bona sua p̄sumere cū san⁹ sit. tamen
in morte nō potest filios vel nepotes p̄terire.

no si aliq̄s p̄ciū lega-
re obligatū credidit
p̄ciū ad huc

insti. de inoffi. testa. p. totū. 7 p. c. de his. extra
de sepul. Item cū vna res duob⁹ legat⁹ con-
iunctum. licet alter eoz in rerū natura non sit
tamen tota res alteri cōiuncto debet. vt in l.
si duob⁹. ff. de le. j. C. de cad. tol. vnica. §. j. **Cy-**
nus aut⁹ dicit si sperabat ille secund⁹ fore i re-
rum natura pcedat lex. vel si fuerit tēpe testa-
menti cōditio. sed si nō sperabat in rez natura
nec fuerit tpe testamēti. pars ei⁹ p̄tineat ad fil-
cum. allegans legē Itē veniūt. j. §. cū anteqm
ff. de per. bere. **I**tē q⁹ scienter soluit ex min⁹
solēni testamēto defuncti alimēta i eo alicui
legata p̄terminū tenet ad p̄standū ea ad fu-
turum. q̄a secut⁹ est voluntatē defuncti. Ca-
sus in l. j. C. de fideicō. **S**imiliter si q⁹ sciēt
soluit ea que min⁹ solēni testamēto p̄fici
cōmissum legata sunt. si q⁹ ergo senserit se ḡ-
uatum voluntate defuncti nō p̄stet. vt d^r i lege
secūda. eo. ti. **I**tē si testator vni quē primo
nominauit fundū legauit. 7 eundē fundū al-
teri postea legauit. demū eundē fundū p̄mo
itē legādo. licet p̄us bis nominat⁹ fuerit in
iple vna alter alterā medietates habebit. vt. l.
cum questio. an. §. h. 7 alia. C. de le. **S**imilit⁹ de-
catur si q⁹ iuerit instruit⁹ in. xij. alius in. vi.
vncijs videt⁹ testatorē p̄mo id adimisse qd
alteri legauit. Itē si claudi⁹ legauit mibi ali-
mentā 7 vestiariū quousq⁹ moreret⁹ tūc licet
claudi⁹ moriat⁹. post mortē tamē eius michi
legata debent. vt. l. j. C. eo. n. 7 legatari⁹ subtra-
bens rē legatā perdit eā. eo. ti. nō est dubium
7. l. si legatari⁹. **I**tē legato fundo instructio
boies mācipia pecora 7 vina ibi exorta non
penalia sed māliua 7 cetera que in fundo sūt
agri stercozādi causa dicunt⁹ legata. vt. l. j. 7. ij.
C. de verb. sig. **S**imiliter illa dicunt⁹ legata q̄
maiore pte anni ibi sunt mansura. vte o. titu.
vbi dicit⁹ lex semora carne mēlas. pōdera. fer-
ramēta q̄ laniande carnis causa p̄parata 7c
In trunellas. culeros. dolabrias instrumē-
to relinquit⁹. **I**tē legari potest res q̄ nō
est i rez natura. si modo futura est veluti fru-
ctus q̄ in illo fundo nati erūt. aut q̄ ex illa an-
cilla nati erūt. vt insti. eo. §. ea quoz res. **S**ic
ergo legari possunt ea que sunt vel que non
sunt sed futura sunt. Sed q̄ non sunt nec fue-
runt nec erūt legari nō possunt. vt insti. de in-

uti. sti. in p̄n. **S**i vero dubiū est an res legata
tempe testamēti sit in rez natura nata. puta
an homo legat⁹ viuat agi quidē potest ex te-
stamento sed officio iudicis cautio interpo-
nitur. vt cū heres rem p̄secut⁹ fuerit 7 nati⁹
legatario restituat. vt. ff. de le. j. seruo legato. §.
vltimo. **I**deo q⁹ si tpe testamēti seru⁹ legat⁹
esset in fuga vel longinquo absens d^r heres
p̄stare operā vt eū requirat 7 p̄stet 7 sumpt⁹
in eā rem debet impedere. **S**i aut⁹ seru⁹ lega-
tus post testamēti factū fugerit viuo testa-
tore. impēsa debet reddi p̄culo legatarij. q̄a
rem eo loco debet p̄stare heres in q̄a testator
re est relicta. vt. ff. de le. j. l. cū seruus legat⁹. 7. ff.
apud iul. 7. l. si seru⁹ legat⁹. j. Bñ. **E**t illud qd
dictū est q̄ ea que sunt legari possunt. tamen
si talia res situr⁹ nō sit cōmerciū nec ip̄a de-
beatur nec ei⁹ estimatio. vt si q⁹ legauit tēpla
vel basilicas vel q̄ publico vsui deputata sūt
7 sic de alijs reb⁹ in q̄bus nō cadit cōmerciū
p̄erea nedū corpalia possunt legari vey etiā
incorpalia. vt iura 7 seruitutes. **I**deterea no-
tarius potest legare alteri rogatōes. snias 7c
Itē instrumēto p̄cious legato veniūt ce-
re colōres paterniculi cultoria 7 vngille. **S**i-
militer instrumēto piscatoris veniūt nasselle
que piscui causa capiendoz cōparatē sunt 7
piscatores. **S**imiliter instrumēto balneario
legato balnearoz p̄meri cū balnea sine bal-
neatorib⁹ vsu suū p̄bere nō possunt. ff. e. ti.
l. p̄cious. **I**tē succurrit heredi si eadē res se-
pius in testamēto fuerit legata satis est cau-
sa semel p̄stari. vt. ff. de le. ij. l. mepbi⁹. §. cū. **S**i
autē eadē quantitas in eodē testamēto sepi⁹
legat⁹ debet⁹ potest⁹ sepi⁹ si legatari⁹ euiden-
tissimis p̄bationib⁹ ostēderit testatorē multi-
plicare legatū voluisse. s³ vbi in diuersis vo-
luntatib⁹ vel codicillis vel vno testamēto et
alio codicillo eadē q̄ntitas sepi⁹ legat⁹ sepius
debet⁹. nisi heres p̄bauerit testatorē voluisse
legatariū esse p̄sentū vna eaz quantitatū. ff.
de le. l. plane. §. si eadē. 7. ff. de le. ij. l. sempromi⁹.
vbi dicit⁹. si duetabule testamēti eodē tpe exēs
plarij causa scripte sunt in vna centū. 7 in al-
tera quinquaginta aurei legati in **L**itū her-
redi parcendū est. **I**deo vtrūq⁹ legatū nullo
modo debet⁹. sed tantū quinquaginta aurei.

*Res eo loq⁹ p⁹
est q̄d in q⁹ a res
fari vltima est*

Successio

Item q̄ habet duos seruos vnū ex his legando. et non apparet quē testator tēptauerit electio erit legatarij. facit. l. q̄ duos. ff. de leg. i. ex exemplifica de duabus vaccis vel equis. et hoc fauore vltime voluntatis nisi verba testatoris prolata essent ad heredes. vt sic dixit testator. **T**ibi fili mi vnus ex seruis meis rogo vt tradas. **L**ino peculi. tūc electio est heredis. **S**ec⁹ cum q̄s plures seruos habuerit eiusdē noīa et vnū ex his legauerit. is quē tūc heres elegerit prestabit. in. l. si quis a filio. §. si quis plēs stichos. ff. eo. ti. **S**i si vnus ex duob⁹ eiusdē nominis existētib⁹ de amicis testatoris res aliqua legat. et cui ex illis legatū dandū sit dubitetur. eligere debet heres cui soluat vt ab eo defendatur. p. l. si quis seruū. §. si inter duos. ff. de leg. i. **S**i cū testator ita legauerit vxori vt tantā ptem quantū vnus ex filijs de hereditate paterna seu testatoris cōsequeret. put. s. testator ipis legasset ptes inaequales prestabitur ei tāta quanta minoris ptes legatū se extendit. **R**ōne cū maior potio ei soluta fuerit alter filioz minus obtineret quāta debita iure nature cū tamē in patris potestate dāna; tus nō esset. **C**asus in. l. qui concubinā. in. §. cum ita legatū. ff. de l. iij. **I**tem vsufructu bonorum minoris donec ad .xxv. annū puenerit legat⁹ legatario nō extinguit minore mortuo ante .xxv. annū. sed durabit ei vsufructus donec curricula p̄dicti t̄pis effluerint. **S**ed si legatarius viuo minore ante q̄. .xxv. annū antigerit mort⁹ extinguit vsufructus. nec ad heredes ei⁹ vsufructus transmittit. **C**asus i. l. ambiguitate. C. de vsufruc. et habitatione. **I**tem si quis in genere legat vinū frumētūz vel oleū non dicit legasse vinū gallicū aut oleū preciosū. sed generale vinūz terrestre. vt habet in cle. nō potest. de pecu. in glosa. **S**i si legatū sit hoc modo. lego tali omēs equos meos p̄ter grisellū vel gradariūz oēs equi veniunt p̄soluēdi dempto grisello vel gradario. **S**i vero sit his verbis. lego illi omnes vineas meas p̄ter asinū quē oneratum arbenas remisī. omnes vinee veniūt et cū hoc asinus p̄soluēde. **R**atio p̄mi. quia his verbis exprimit voluntas p̄ferentis. **S**i enī voluisset illū habuisse oēs eq̄s. nō expressisset preter

quod ibi capit exceptiue. quia ponit iter res eiusdē speciei vel generales. **R**atio generalis autē secūdi est. **C**ū ly preter cadit in res omnino separatas et distinctas diuersaz specierūz merito capit inclusiue et augmētatiue. **N**ā si testator nō voluisset legatariū habere omēs vineas et cū hoc asinū frustra expressisset preter asinū cū suffecisset. lego illi omnes vineas meas. **C**apit etiā preter cōiunctiue interdūz vt plerūq̄z solet fieri in dispensatōis materia. vt in. c. dudū. de elect. p. **B**ar. et in. l. actōis C. de transac. et in regula peccatū. de regu. iur. li. vi. **I**tem si dixit testator. exheredo filiū meū **J**ohānē et duos habuerit filios hoc nomine eo q̄ nō specificaui quem notauerit et cum exhereditatō sit odiosa nullum exheredauit. **E**t hec compendiose rudibus de legatis recollecta sufficiant.

Capitulū. VIII.

Necis enim quāto breuius fieri potuit de successione; bus ex testato dictū est. **N**unc vero respiciendū est de successione; ab intestato. **S**ed quoniā plerūq̄z in huiusmodi successione distinctio graduū et eorū dē computatio put in arbore p̄ sanguinitatis edocemur p̄requirit. **I**deoq̄z superficialiter in p̄sentia; vt materia successione; eo lucidi⁹ humanūz cerebri subintrare valeat. **A**rboris noticiā expedit p̄mū enodare. **G**eneralis enim cognitio ipsi⁹ cōsistit in his. videlicet q̄ sciatur quid sit p̄ sanguinitas. quid linea. et quorū sint eius species. **S**i quid sit grad⁹ et qualē p̄sonē dicunt esse in gradu. **C**onsanguinitas est vinculū diuersaz p̄sonaz ab eodē stipite descendentiū carnali p̄pagatione cōtractum. **L**inea est ordinata collectio p̄sonaz consanguinitate p̄iunctaz ab eodē stipite descendentiū diuersos grad⁹ cōtinens et eos ab vnitāte stipinis s̄m numeros distinguēs. **L**inearum tres sunt spēs. quedā est ascendentiū. et cōtinet illos a quibus originē traxim⁹. vt pat. mater. au⁹. p̄auus zc. **D**escendentiū est illa que cōtinet illos q̄ duxerūt originē a nobis. vt fili⁹. nepos. p̄nepos zc. **T**ransuersalis est

Si q̄ duos p̄mū legat⁹ et nō apparet quē legat⁹ sit et cōtinet legatariū nisi vbi testator ad gēdū p̄tā p̄tā in

in dēgō

De successione

illa que continet illos qui non duxerunt originem a nobis nec nos ab ipsis. ut frater. soror et eorum progenies. ut. xxxv. q. v. primo gradu.

Gradus est quedam habitudo siue distantia personarum facta ad inuicem collatione ad communem parentem qua cognoscitur quantia generationis distantia due persone inter se differant.

Item persone que distant equaliter a communi parente dicuntur esse in gradu et facere gradum. que vero inequaliter dicuntur distare gradu. ut. xxxv. q. v. porro. et c. pariter.

Ite canonica computatione in linea transversali facias per istam regulam. Quoto gradu distat quis ab aliquo superiore eodem distat a quolibet descendente ab eo per aliquam lineam usque ad lineam equalitatis. postea per numero personarum gradus apponitur. hec regula habet in. c. q. dilectio. de consanguinitate et affinitate.

Incipit igitur a prima superiori cellula scilicet ab avo que distat a trunco quarto gradu. igitur per patruum qui descendit ab avo per aliquam lineam. similiter quarto. et sic communiter facit per alios.

Sic per patruum et patruus sunt duo fratres. et sic in primo gradu igitur avus filius. pater distat secundo gradu a patruo. **Pater** ergo trunco quarto. **Similiter** filius per patruum distat quarto a trunco. probatur. quia filius per patruum et avus sunt duo nepotes igitur in secundo gradu quia sunt filii duorum fratrum qui sunt in primo gradu. igitur pater distat a filio per patruum tertio. trunco quarto. **Similiter** nepos per patruum distat quarto a trunco. probatur. nepos per patruum et pater sunt per nepotes. igitur sunt in gradu tertio. quia sunt filii duorum nepotum qui sunt in secundo gradu. igitur truncus distat quarto. **Similiter** per nepos per patruum cum trunco est in quarto et in linea equalitatis que conuenit omnes personas equaliter cum eo descendentes. probatur. sunt duo abnepotes. ergo sunt in quarto gradu quia sunt filii duorum per nepotum qui sunt in tertio ascendente et ad primum distat a trunco tertio gradu. **Igitur** patruus magnus qui ab eo descendit per aliquam lineam. similiter tertio perinde consobrinus tertio et filius eius secundo in linea equali. **Deinde** per numero personarum adiciatur gradus. et in probatione ista preceat ut primo quia patruus magnus et avus sunt duo fratres igitur in primo gradu pater distat secundo. trunco tertio

ad patruum magno. et ita de alijs. **Hec** probatio colligit. xxxv. q. v. ad sedem.

Ad inueniendum igitur gradus consanguinitatis secundum virum. quod dicitur Jo. an. in arboze tolle hanc magistralem regulam ascendenti et descendenti.

Quod sunt persone de quibus queritur computatis intermedijs una dempta tot sunt gradus inter eos. **Et** intelligitur illa regula quoniam una persona continue descendit ab alia. **Et** sic non sequitur petrius habet duos patres. iij. avos. viij. prauos. et. igitur toto gradu distat. **Regula** collateralium in linea equali quoto gradu distat quivis eorum a communi stipite toto distant inter se. et hoc secundum canonicam computationem.

Secundum leges vero quoto gradu quivis eorum distat a communi stipite toto duplicato distant inter se.

Regula de linea collateralium inequali est quoto gradu quis eorum remotor distat a communi stipite toto distat inter se secundum canones. secundum leges vero quot sunt persone stipite dempto tot sunt gradus.

Sciendum secundum legale computationem quilibet persona facit gradum. unde filius et filia faciunt duos gradus. **Secundum** canonicam vero computationem due persone faciunt unum gradum. **Ratio** quia in legibus propter hoc assignantur gradus. ut heredes vel successio ab una persona ad alteram inter consanguineos deferatur. **Et** quia heredes non possunt deferri ab una persona in alteram.

Jo in singulis personis singuli ponuntur gradus. sed in canonibus propter hoc computatur gradus ut de monstrat usque ad quorum gradum nuptie celebrari debent. **Et** quia nuptie inter duas personas fiunt. **Jo** canones duas personas in uno gradu ponunt. ut. xxxv. q. v. ad sedem.

Sciendum quod he persone coniungi non possunt matrimonialiter. **Hanc** soror neptis matertera fratris et vice versa. **Et** patruus coniux nurus puignat uerba. **Et** foris soror puigni nata nurusque. **Et** quod soror patris coniugio lege vetatur. **Hec** papa cum his dispensat. vide de his in. c. litera. de restitut. spol. in glo. j. non vult.

Casus in quibus impeditur matrimonium contrahendum et dirimitur tractum. **Error** conditi voti cognatio erimen. **Culpa** disparitas vis ordinis honestas. **Si** sit affinis si forte coire nequebis. **Casus** in quibus solvuntur sponsalia de futuro. **Adutu** assensus. absentia siue iuuentur. **Factus** affinis vel altera

Successio

copula carnis. Erimen religio seu mala cō:
dicio. Si lesura grauis spōsalia soluis i istis

Affinitas est primitas psonar ex carna:
li cōmixtiōe pueniēs omī carens parētela ex
carnali cōmixtione. Conelarie sequit q affi
nitas cōtrahit tā p legitimū qz p fornicariuz
coitū. *vi. rrrv. q. iij. nec eam. r. c. discretionē. de*
eo qui cog. cōsang. r. c. fraternitatis. eo. n. Et
dicunt affines quasi ad alteri⁹ fines tendētes
Itā sicut ego r vxor mea sum⁹ in pmo gene
re affinitatis. sic soror vxoris mee est affinis
mibi in pmo genere r pmo gradu. Item⁹ af
finitas inueniē fm hanc regulā. psona ad
dua psonē p carnis cōmixtiōē facit genus
affinitatis r nō gradū. verbi gratia. Frater
me⁹ ducit vxorē cui admiscet carnalitē p hāc
carnalē copulā oriē p mū genus affinitatis i
ter vxorē fratris r eius sororē que est ex alio
latere. Itē da vxores istis trib⁹ q descendūt
ex fratre. vi. fili⁹ nepos p nepos qbus pūgā
tur p carnalē copulā oriē p mū gen⁹ affinita
tis inter eas r sororē fratris. Eodē modo ex
alia pte arboris soror nubat viro cui pūgat
carnaliter. p hanc carnalē copulā oriē p mūz
gen⁹ affinitatis inter vix sororis r fratrē sor
ris vt pūa. Itē gradus inuenies p hanc
regulā. psona addita psonē p carnis ppaga
tiōē mutat gradū r nō genus. verbi gratia
Frater ducit vxorē illa est affinis sororis fra
tris in pmo genere r i eodē gradu in q frater
est ei cōsanguine⁹ scz in pmo. qz cū hic nō fu
it carnis ppagatio nō est mutat⁹ grad⁹. Eodē
de sorori psonā p carnis ppagationē scz filiū
ista mutat gradū. igit atinebit vxori fratris i
secūdo gradu genere nō mutato. Eodē aliaz
psonā scz nepotē illa similiter mutat gradū r
nō genus. igit erit vxori fratris in tertio gōu
r pmo genere affinitatis. Eodē modo cōpu
tabis grad⁹ ex alio latere. qz vir sororis est af
finis fratri r sue successioni in pmo genere i
eodē vel diuersis gradib⁹ vt dictū est.

Itē omnes cōsanguinei vxoris sunt affines
viro in pmo genere affinitatis. r in eodē gra:
du in quo sunt cōsanguinei vxori r contra.
omnes p sanguinei viri sunt affines vxori in
pmo genere affinitatis. r in eodē gradu in q
sunt cōsanguinei viro. Cōsanguinei vero

virī r cōsanguinei vxoris inter se nō sunt af:
fines. Unde pater r fili⁹ possunt ducere ma
trem r filiā. r duo fratres duas sorores. eo. n.
sup bis. Itē omnes mariti p sanguinearum
meaz sunt mibi affines in pmo genere affini
tatis r in eodē gradu in quo vxores eoz sūt
mibi p sanguinei. Itē r p omnia intelligas
de vxorib⁹ cōsanguineoz. Hec omnia com
probant. *rrrv. q. v. poro. pater p hoc q vxor*
res duoz fratru vel alioz cōsanguineoz.
nō sunt affines. qz olim atinebāt in secundo
genere affinitatis qd hodie sublatū est

Item pbitio de secūdo genere affinitatis.
r tertio reuocata est. r ples suscepta ex secun:
dis nuptijs potest cognationi pōis pūgis
copulari. licet olim nō potuerūt. eo. n. non d3
Itō sic intellige. frater meus habet vxorem
eo mortuo relicta sua nubit alij r plē gignit
illa proles nō potuit copulari cognationi p
ois mariti ppter publice honestatis iusticiā;
am. nā hoc modo reuocātū est Sed alia pu
blice honestatis iusticia que est de sponsa de
futuro adhuc manet. Item q ignozāter
sororē vxoris sue cognouit putans eā esse vx
orem suā iurabit q hoc in sci⁹ fecerit. r tunc
ab vxore eius non sepabit. sed reddet r exiget
Illa vero sine coniugio maneat. *rrrii. q. i. i*
lectum

De successione ex intestato q sequitur seruā
dum est pro lege. r d successione ex testato. sus
perius dictum est.

Legitimi et naturales

Primi gradus tantū equaliter succedūt
siue sint masculi siue femie siue i potestate cō
stituti siue nō. In autē. de bere. ab intesta.
rem. §. reliquū. r. §. nulla. col. ix.

Ulterioris gradus tantum id est. nō filij.
tunc succedūt p stirpes in infinitū siue in ine
quali tantū siue in equali iur. rēpresentationis
seruato. In sti. de bere. di. que ab intesta. dese
runtur. §. Item si ex duob⁹.

Idem r vltioris gradus simul tūc omēs
pmi gradus succedūt et excludūt alios. Sed
si aliqui sint premortui eorum filij succedūt
cum alijs p stirpes in infinitū. Idem ex alijs
succedere nō possunt. vt in sti. de bere. q ab i
testa. dese. §. si. r. §. cū filius.

Instrumentū quid sit

Legitimi tantum

Spirituales ut ex sacramenti donationē, l' illius detentionē, et nō succedūt talib⁹ parentibus cū ista generatio respiciat eterna et nō tēporalia. xxx. q. vii. peruenit zc. Adoptati ab auctore materno vel paterno. tūc idem ut in mēbro pcedenti. Ab alio puta a patruo vel fratre vel quocūq; alio tūc succedūt si moritur. tempore ipsius patris non sunt emancipati ut. l. cū in adoptiuis. C. de adopti. Errogatus tamen filius habet omnia iura sicut fili⁹ naturalis et legitimus.

Naturales tantum

Ex simplici coitu. Legitimi p p̄ncipes vel matrimonii sublequens et succedunt. extra qui si. legi. c. per. venerabilem Non legitimi. In bonis maternis indistincte succedūt cū alijs naturalib⁹ et legitimis. nisi mater sit illustris. l. si q̄ illustris. C. ad se. cōsul. orphi. insti. eo. xi. §. nouissime

In bonis paternis nō succedūt nisi i dūabus vncijs cū matre sobole et puge non ex tantibus. ut in autent. licet. C. de naturali. lib. Ex damnato coitu. p̄m oēs doctores nō succedūt. insti. ad se. cōsul. orphi. §. nouissime

Permixti

Naturales et legitimi. naturales tantū et legitimi tantū. Tunc legitimi tantū videlicet arrogati cōcurrūt cū naturalib⁹ et legitimis et naturalib⁹ tantū legitimis. et naturales tantū excludunt ut dictū est. Filij tū secundum matrimonij nō succedūt cū p̄mis in bonis acquisitis p̄stante matrimonio p̄mo. in. l. fēmine. C. de secūdis nup̄s. sic nec filia i re feudali existēte masculo. Etia si de hoc pactū factum sit. ut in autē. de suc. feudi. in. §. hoc ena. col. x. Nec etiā vir legitimus tantū nec legitimus psequēs matrimonium siue speciale mentionē. Casus in autent. in succel. C. de suis et legi. libe. j.

Capitulū. IX.

Ex autentico. ut cū de appellationib⁹ cognoscit. §. causas. col. vii. Similiter p nota. in. ca. q̄ntauallis. in glo. de iure iu. colligunt q̄dam casus in quibus parentes solent exheredare filios.

ut patet in his metris

Bis septē causis nat⁹ priuabit heres
Parentes feriat vel verbū dicat amarū
Crimen accusans veneno si potat illos
Aut si tradet eos si cura furentib⁹ absit
Se societ reprobis patriā dilexit amicā
Non fideiussit p patre vlt ab hoste redemit
Testariq; patrē petuit se immiscet arenā
Nō orthodoxus vouerē si nata sequet.

Casus in quib⁹ filij exheredat parētes.

Sed pater et octo filij cū spernit honorem.
Accusat filiū veneno si potat illum
Coniuncti filij diligant testariq; vetat
Furētē negligat captū nec ab hoste redemit.
Consort. vii. crudeliter insidietur

Notandū ex autent. de nuptijs. §. ingrati tudinē. col. iiii. colligunt tres casus in quib⁹ frater potest exheredare fratrem. Primus cū frater procurauit mortē fratris. Secund⁹ si criminaliter actionē cōtra eū duxit. Tertius si sue substantie in fratrem cōiecturā procurauit. ut velle sibi facere incendiū vel simile quo casu ei⁹ portio ad alios fratres et attinētes pertinebit. Unde fratre decedēte ab intestato succedit pater cū alijs fratrib⁹ dēp̄tis casib⁹ exheredationis. ut dictū est

Compendiose cū visum sit de p̄mis duabus officijs notariat⁹ parib⁹. Postremo videndū est de ei⁹ tertia p̄ncipali q̄ consistit circa instrumentorū cōfectionē eiusdē p̄missa psequendo capitula

Capitulum. I.

Instrumentum est scriptura ad assertionē seu probatōnem alicui⁹ rei facta. Vel est solennis et rite ordinata scriptura p autēnce persone manū publice causa memorie facta Et dicitur instrumentū. q̄a instruit. ut. c. si. de do. et p̄u. vel dicitur instrumentū quasi documentū. q̄a docet argumen. vii. q. ii. Si quis de cleric. et C. de edendo. autent. si q̄s in alieno. et. c. si q̄s p̄sbyterorū. de reb⁹ eccl. nō alienā. Vel dicitur instrumentū quasi munimentū. quia munus producentē cōtra aduersariū. ut in. c. cordi. §. post hoc. de appel. l. vi. Et licet appellationē instrumentorū testes contineant et omne id q̄d